

Онопрієнко Оксана,

*докторка педагогічних наук, старша наукова співробітниця,
завідувачка відділу початкової освіти імені О. Я. Савченко
Інституту педагогіки НАПН України*

ВИМІРЮВАННЯ ВТРАТ У НАВЧАННІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ МАТЕМАТИКИ ЗАСОБАМИ ЕЛЕКТРОННОЇ ПЛАТФОРМИ

Потреба в об'єктивному визначенні втрат і розривів у навчанні українських школярів є одним із нагальних завдань вітчизняної школи. Для його розв'язання в Інституті педагогіки НАПН України розгорнуто роботу зі створення інструментарію діагностики освітніх втрат на всіх ступенях загальної середньої освіти та з розроблення методичних рекомендацій щодо їх подолання. Науковці відділу початкової освіти імені О. Я. Савченко підготували інструментарій виявлення втрат у засвоєнні учнями 1 – 4 класів програмового змісту з української мови та читання, математики, інтегрованого курсу «Я досліджую світ» [1; 2; 3]. Ці матеріали можна використовувати також для вхідного діагностування на початку навчального року.

Зважаючи на відмінності у форматах навчання молодших школярів більшість матеріалів все частіше «перекладають» на цифрову мову, аби долучити до освітнього процесу якомога більше українських дітей. Поширюються практики користування різноманітними електронними ресурсами, наповненими навчальним контентом, створеним або адаптованим до вітчизняних освітніх програм.

У 2022/2023 навчальному році в Україні почали використовувати цифрову платформу для навчання математики Eduten [4]. Ця платформа створена в Центрі навчальної аналітики Університету Турку (Фінляндія) і з моменту глобального запуску наразі працює у понад 50 країнах світу. В нашій країні можливість користуватися платформою у межах проєкту «Eduten Project Ukraine»

забезпечили Посольство Фінляндської Республіки в Україні та ГО «СТЕМ освіта Україна». Метою проєкту є діагностування втрат і розривів у навчанні математики учнів 1 – 4 класів. До проєкту наразі долучилися учителі й учні Києва і Київської області, Чернігівської, Запорізької, Харківської та Миколаївської областей. Особливу користь Eduten для освіти України в умовах воєнного часу мають сервіси платформи, що миттєво надають освітню аналітику. В режимі реального часу вчителі можуть оцінювати дійсні навчальні можливості учнів із математики й використовувати результати аналітики, щоб відразу допомогти дітям подолати прогалини у формуванні конкретних математичних навичок.

Українська команда проєкту, до якої увійшли й науковці нашого відділу, спільно з розробниками платформи відібрала систему завдань, що відповідає вимогам вітчизняних державних стандартів та освітніх програм. Завдання добиралися таким чином, щоб забезпечити відповідність усім змістовим блокам курсу математики за попереднім роком навчання. За формою частина завдань нагадувала традиційні вправи, які зазвичай вміщені у шкільних підручниках і зошитах, частина – подана у вигляді ігор, що дозволило зменшити напруження і хвилювання дітей під час виконання роботи.

На початку року діагностуванням було охоплено 954 школярів 1 – 5 класів із 38 шкіл. Платформа Eduten автоматично оцінювала тестові відповіді учнів, усуваючи вплив людської помилки або упередженості в оцінюванні. Одержані дані діагностування засвідчили, що результати виконання тесту вищі в учнів 1, 2 і 3 класів, 4 і 5 класів – помітно нижчі. На наш погляд, школярі 4 і 5 класів належать до найбільш постраждалих учнів, адже на умовах їхнього навчання негативно позначилися спочатку карантинні обмеження під час двох хвиль COVID-19, пізніше – воєнні обставини в країні. Такий стан результатів обумовлений кумулятивним характером математики: нові навички будуються на

основі попередніх, а це означає, що втрачена навичка в молодшому класі ймовірно призводить до багатьох навчальних втрат у старших класах.

Упродовж двох місяців учні класів – учасників проєкту, продовжили навчатися за вітчизняними програмами, водночас щонайменше раз на тиждень вправлялися у математичних завданнях на платформі Eduten. У кінці навчального року була проведена ще одна діагностувальна процедура. Тепер тести були розроблені для вимірювання поточних знань на рівні класу, тобто завдання стали складнішими порівняно з першим етапом вимірювання. Цікаво, що, незважаючи на цей підвищений рівень складності, результати після тестування продемонстрували явні покращення. Вони показують, що досягнення з математики в 1 – 4 класах помітно зросли, порушивши попередню тенденцію зниження навичок із кожним наступним класом. У 3-му класі спостерігалось значне підвищення, а в 4-му – намітилась тенденція до покращення.

Таким чином, не можемо однозначно стверджувати, що українські молодші школярі мають катастрофічні втрати в навчанні математики, як про це зазначають у численних ненаукових публікаціях. Очевидно, що належно організований освітній процес, у тому числі з використанням електронних навчальних ресурсів, можуть бути ефективними чинниками для вирішення проблем, які спостерігалися в даних першого етапу тестування.

Список використаних джерел

1. Бібік Н.М., Павлова Т.С. Інструментарій діагностики втрат у навчанні інтегрованого курсу «Я досліджую світ». Київ, 2023. URL : <https://lib.iitta.gov.ua/735380/>
2. Онопрієнко О. В., Листопад Н. П. Інструментарій діагностики втрат у навчанні математики та рекомендації щодо їх подолання у початковій школі. Київ, 2023. URL : <https://lib.iitta.gov.ua/735278/>

3. Петрук О. М. Інструментарій діагностики втрат у навчанні української мови та рекомендації щодо їх подолання в початковій школі. Київ, 2023. URL : <https://lib.iitta.gov.ua/735314/>
4. Eduten. Retrieved from <https://eduten.com/>

Опанасенко Ольга,

здобувачка II освітнього рівня (магістратура) Національного університету “Чернігівський колегіум” імені Т. Г. Шевченка

Науковий керівник: Коваль Вікторія,

кандидатка біологічних наук, доцентка, доцентка кафедри дошкільної та початкової освіти Національного університету “Чернігівський колегіум” імені Т. Г. Шевченка

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЕКСКУРСІЙ В ПОЗАКЛАСНІЙ РОБОТІ

Постановка проблеми. Нова українська школа широко застосовує різноманітні педагогічні технології та інновації. Але в той же час необхідно не забувати про традиційні форми та методи навчання і виховання. Серед таких форм є екскурсії. Видатний український педагог С. Ф. Русова у своїй роботі «Шкільні екскурсії і їх значення» [3] наголошувала на важливості організації прогулянок, екскурсії та походів по рідному краю. Всі ці заходи, за твердженням вченої, є надзвичайно важливими для розширення і поглиблення природничих знань та мають надзвичайно високий потенціал для національно-патріотичного виховання учнів.

Аналіз останніх досліджень. У наукових працях висвітлюється методика використання екскурсій в дошкільних закладах (Н. Яришева, Н. Лисенко, Г. Беленька) та у початковій школі (О. Савченко, Л. Нарочна, Т. Байбара,